

ข้อเสนอของ นายปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส ต่อ อาพณา สัญญา ธรรมศักดิ์ นายกรัฐมนตรี เรื่อง วิธีส่งเสริมให้ราษฎรสนใจประชาธิปไตย

โดยให้ราษฎรมีสิทธิถอดถอนผู้แทน (Recall), ให้รัฐจ่ายค่าป่วยการแก่ราษฎรที่เดินทางมาลงคะแนนเสียง,
วิธีเลือกตั้งที่ไม่ซับซ้อน, ไม่บังคับให้ผู้สมัครสังกัดพรรค, สภาเดียว

สำเนา

خانกรุงปารีส

วันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2516

เรียน อาพณา สัญญา ธรรมศักดิ์ นายกรัฐมนตรี

อาศัยความตามประกาศพระบรมราชโองการลงวันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2488 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ข้าพเจ้าดำรงตำแหน่งรัฐบุรุษอาวุโส มีหน้าที่รับปรึกษาราชการแผ่นดิน ซึ่งข้าพเจ้าดำรงตำแหน่งนี้มา โดยถูกต้องตามกฎหมายจนถึงปัจจุบันนี้ และอาศัยคำเรียกร้องของราษฎรให้ปวงชนแสดงความเห็นเกี่ยวกับการร่างรัฐธรรมนูญและกฎหมายเลือกตั้ง ฉะนั้นข้าพเจ้าในฐานะราษฎรคนหนึ่งและในฐานะรัฐบุรุษอาวุโสจึงขอเสนอความเห็นมายังท่านและรัฐบาลดังต่อไปนี้

1. ข้าพเจ้าได้กล่าวไว้ในหลายบทความแล้วว่าข้าพเจ้าไม่ปรารถนาเสนอให้ร่างรัฐธรรมนูญตามบทมาตราของรัฐธรรมนูญฉบับใดโดยเฉพาะแม้ฉบับที่ข้าพเจ้าเคยมีส่วนในการร่าง แต่ข้าพเจ้าเชื่อว่ารัฐธรรมนูญใหม่จะต้องเคารพเจตนารมณ์ประชาธิปไตยสมบูรณ์ของปวงชนชาวไทย ซึ่งตรงกับเจตนารมณ์ของวีรชน 14 ตุลาคม และตรงกับ “สังคมสัญญา” ระหว่างพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ ในฐานะพระบรมสมบูรณาญาสิทธิราชย์ กับปวงชนชาวไทยที่พระองค์ทรงโอนพระราชอำนาจเพื่อให้ประชากรของพระองค์ “ดำรงอธิปไตยโดยบริบูรณ์” ดังปรากฏในพระราชปรารภของรัฐธรรมนูญฉบับ 10 ธันวาคม 2475 ซึ่งพระองค์ได้ทรงยกย่องขึ้นโดย พระองค์เองตามที่ข้าพเจ้าได้กล่าวไว้ในหลายบทความแล้ว “สังคมสัญญา” นี้เป็นสิ่งที่ดีที่สุดในชีวิต ผู้ใดไม่มีสิทธิละเมิดได้

ข้าพเจ้าจึงขอให้ท่านและรัฐบาลสอดส่องระมัดระวังป้องกันผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการร่างรัฐธรรมนูญใหม่และกฎหมายเลือกตั้ง ละเมิดหลักการอันศักดิ์สิทธิ์นี้ โดยเฉพาะบางท่านที่ตีความคำว่า “ประชาธิปไตย” เอาตามใจชอบแล้วนำไปประยุกต์เอาตามใจชอบ ท่านกับรัฐบาลย่อมทราบเหมือนคนไทยทั้งหลายว่า คำนี้พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานได้รับรองแล้วหมายถึง “แบบปกครองที่ถือมติปวงชนเป็นใหญ่” ปวงชนแสดงมติของตนโดยทางตรงหรือโดยทางผู้แทนที่ตนเลือกตั้ง ข้าพเจ้าไม่เคยพบตำราหรือการปฏิบัติของประเทศใดในโลกที่ถือว่าผู้ใดสามารถเข้ามามีอำนาจโดยการแต่งตั้งนั้นเป็นระบอบประชาธิปไตย

2. แม้ท่านกับรัฐบาลถือว่ามีหน้าที่เพียงชั่วคราว ระหว่างที่ยังไม่มีรัฐธรรมนูญใหม่และการเลือกตั้งใหม่จะมีรัฐบาลใหม่ที่ดี แต่ข้าพเจ้าเห็นว่าท่านกับรัฐบาลมีความรับผิดชอบอย่างสำคัญต่ออนาคตของชาติ เพราะถ้ารัฐธรรมนูญและกฎหมายเลือกตั้งที่บัญญัติขึ้นในสมัยรัฐบาลนี้ไม่ได้ให้สิทธิในทางปฏิบัติแก่ราษฎรทุกชั้นวรรณะ และทุกชนชาติไทยมีโอกาสต่อสู้กันอย่างสันติในรัฐสภา เช่นวิธีการปฏิบัติเพื่ออภิสิทธิ์ชนฝ่ายเดียวแล้วก็เป็นช่องทางให้ฝ่ายถูกกีดกันในทางปฏิบัติใช้วิธีต่อสู้จนกระทั่งความสงบสุขของบ้านเมืองก็จะเกิดขึ้นไม่ได้ ท่านย่อมเห็นได้ว่าประเทศที่มีการกีดกันในทางกฎหมายหรือในทางปฏิบัติต่อราษฎรส่วนใดไว้ ประเทศนั้นก็จะมีการต่อสู้จนกระทั่งส่วนประเทศที่ไม่มีการกีดกันเช่นว่านี้ก็ปรากฏว่ามีการต่อสู้กันจนกระทั่งถึง

3. พร้อมจดหมายนี้ ข้าพเจ้าขอส่งมาเพื่อท่านกับรัฐบาลพิจารณา ซึ่งบทความที่ข้าพเจ้าให้หัวเรื่องว่า “วิธีส่งเสริมให้ราษฎรสนใจประชาธิปไตย, โดยให้ราษฎรมีสิทธิถอดถอนผู้แทน (Recall) ให้รัฐจ่ายค่าป่วยการแก่ราษฎรที่เดินทางมาลงคะแนนเสียง วิธีเลือกตั้งที่ไม่ซับซ้อน, ไม่บังคับให้ผู้สมัครสังกัดพรรค, สภาเดียว”

บทความนี้มีข้อความตรงกัน ในสาระสำคัญที่ข้าพเจ้าได้มอบให้แก่องค์การนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาที่ทราบได้บทความของข้าพเจ้าไปพิมพ์ในหนังสือที่ระลึกวันที่ 10 ธันวาคม และมีคำนำเพิ่มเติมภายหลังที่ข้าพเจ้าได้ทราบความเห็นของผู้ที่มีความรู้และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการเลือกตั้งในสหพันธ์รัฐเยอรมัน

ถ้าท่านเห็นสมควร โปรดบัญชาให้เจ้าหน้าที่สำนักนายกรัฐมนตรีพิมพ์จดหมายและบทความนี้มอบให้แก่ท่านรัฐมนตรีในคณะของท่านและผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการร่างรัฐธรรมนูญ และกฎหมายเลือกตั้งรับไว้ประกอบการพิจารณาด้วย

อนึ่ง ข้าพเจ้าเห็นว่าเรื่องที่ข้าพเจ้าเสนอมาของท่านนี้เป็นปัญหาส่วนรวมของประเทศชาติ ฉะนั้น จึงขอเรียนไว้ให้ทราบล่วงหน้าว่าข้าพเจ้าไม่เห็นเป็นการขัดข้องที่ผู้สนใจจะได้จัดพิมพ์ขึ้นเพื่อเสนอมาลงราชกิจจานุเบกษา

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(นายปรีดี พนมยงค์)
รัฐบุรุษอาวุโส

สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี

18 ธันวาคม 2516

เรียน ท่านปรีดี พนมยงค์

ผมได้รับหนังสือของท่าน ลงวันที่ 8 เดือนนี้ พร้อมทั้งบทความ
ที่แนบมาแล้ว ขอขอบพระคุณ

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(นายสัญญา ธรรมศักดิ์)
นายกรัฐมนตรี

คำนำ

เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2516 ข้าพเจ้าได้ส่งบทความไปให้
องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ
เพื่อขึ้นเป็นที่ระลึกวันที่ 10 ธันวาคม ข้าพเจ้าให้ข้อความนั้นว่า
“พรรคใดบ้างที่สามารถป้องกันผู้แทนขายตัว วิธีให้ราษฎรถอดถอน
ผู้แทน (Recall) วิธีเลือกตั้งจากง่ายไปยาก, เสนอให้รัฐจ่ายค่าป่วยการ
ให้ราษฎรที่มอลกะเนนและสมาชิก” ความเห็นของข้าพเจ้าที่แสดง
ไว้นั้น บางเรื่องอาศัยจากการที่ข้าพเจ้าเคยเรียนมาทางตำราแต่ยังไม่เคยนำมาปฏิบัติในประเทศไทย บางเรื่องเคยปฏิบัติในประเทศไทย
และในต่างประเทศ บางเรื่องข้าพเจ้าได้คิดขึ้นเองคือการให้รัฐจ่ายค่า
ป่วยการให้ราษฎรที่เดินทางมอลกะเนนเสี่ยง ซึ่งข้าพเจ้าเห็นว่ารัฐมี
เงินนอกงบประมาณพอจ่ายได้ในการเลือกตั้ง 25 ครั้ง ในรอบ 100 ปี
นี้ ฯลฯ

ส่วนวิธีเลือกตั้งแบบเยอรมันที่มีข่าวว่าบางท่านต้องการให้นำ
มาใช้ในประเทศไทยนั้น ข้าพเจ้าได้กล่าวไว้ในบทความที่อ้างข้างต้น
แล้วว่า ข้าพเจ้าเพียงแต่เคยเรียนทางตำราเมื่อครั้งเป็นนักศึกษาคณะ
นิติศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยในฝรั่งเศสเมื่อประมาณ ๕๐ ปีมาแล้ว
อันตรงกับสมัยที่ประเทศเยอรมันใช้รัฐธรรมนูญฉบับ “ไวมาร์” ผู้
สนใจในประวัติศาสตร์การเมืองย่อมรู้ว่า “พรรคชาติสังคมนิยม” ซึ่งมีชื่อ
ย่อว่า “นาซี” ของฮิตเลอร์ได้อำนาจวิธีเลือกตั้งแบบเยอรมันชนะใน
การเลือกตั้งเมื่อ ค.ศ. 1932 แล้วฮิตเลอร์ได้เป็นประมุขของรัฐบาล
(ชานเซลเลอร์) เยอรมันใน ค.ศ. 1933 (ในเมืองไทยนั้นคนไทย
จำนวนไม่น้อยยังคงระลึกได้ถึง “พรรคชาติสังคมนิยม” ของจอมพล
สฤษดิ์ โดยมีผู้ที่นิยมลัทธินาซีได้เสนอให้ตั้งขึ้นภายหลังที่จอมพล
สฤษดิ์ที่รัฐประหาร 16 กันยายน 2500 และก่อนทำสิ่งที่เรียกเอา
เองว่า “ปฏิวัติ” เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2501 ทำนองคล้ายๆ กับที่
ฮิตเลอร์ทำมาแล้ว)

ต่อมาเมื่อพรรคชาติสังคมนิยมของฮิตเลอร์เป็นพรรคเดียวที่
ถูกต้องตามกฎหมาย ครั้นแล้วฮิตเลอร์เป็นเผด็จการเต็มตัว การ
เลือกตั้งทั่วไปโดยราษฎรไม่มีขึ้นจนกระทั่งสถาปนาสหพันธรัฐ
เยอรมันใน ค.ศ. 1955 ดังนั้นแม้ข้าพเจ้าเคยไปประเทศเยอรมัน
ระหว่าง ค.ศ. 1935-1936 ข้าพเจ้าจึงไม่มีทางประสบด้วยตนเองถึงวิธี

เลือกตั้งแบบเยอรมันสมัยที่ยังเป็นประชาธิปไตยอยู่ก่อนฮิตเลอร์
แม้จะได้ตั้งสหพันธรัฐเยอรมันขึ้นแล้วและได้มีการเลือกตั้งแบบ
สัดส่วนตามพรรค ข้าพเจ้าก็ไม่มีโอกาสที่เห็นแก่ตาตนเองว่าผลปฏิบัติ
จริงเป็นอย่างไร ข้าพเจ้าเพียงแต่สนใจติดตามข่าวเท่านั้น

ดังนั้น ในบทความดังกล่าวของข้าพเจ้าจึงขอให้นักศึกษา
ถามผู้ช่วยอธิบายเพิ่มเติมให้แจ่มแจ้งและขอให้ถามผู้มีประสบการณ์
ช่วยอธิบายด้วย ทั้งนี้โดยคำนึงตามสุภาษิตของไทยว่า “สิบปากว่า
ไม่เท่าหนึ่งตาเห็น สิบตาเห็นไม่เท่าหนึ่งมือคลำ” เมื่อข้าพเจ้าได้ส่ง
บทความไปยังองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติแล้วจึงได้รับหนังสือพิมพ์
“ประชาธิปไตย” ฉบับลงวันที่ 29 พ.ย. 2516 พบบทความในหัวเรื่อง
ว่า “การเลือกตั้งแบบเยอรมัน” ซึ่งคุณศุภวิทย์ เปี่ยมพงศ์สานต์
อดีตอุปนายกสมาคมนักเรียนไทยในสหพันธรัฐเยอรมัน ปัจจุบัน
เป็นอาจารย์แห่งมหาวิทยาลัยมหิดลได้เขียนไปลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์
ฉบับนั้น คุณศุภวิทย์ฯ ได้ศึกษาอยู่หลายปีในสหพันธรัฐเยอรมัน
จนสำเร็จปริญญาโท เป็นผู้มีความรู้ทางเศรษฐศาสตร์และการเมือง
เป็นนักวิชาการผู้หนึ่งซึ่งมีประสบการณ์เกี่ยวกับการเลือกตั้งแบบ
เยอรมัน ผมได้อ่านบทความของท่านผู้นี้แล้ว เห็นว่าแม้ท่านเป็น
นักเรียนจากประเทศเยอรมัน แต่ท่านก็ถือเอาหลักวิชาที่ท่านเล่าเรียน
ได้ความรู้มานั้น มาประยุกต์ตามสภาพท้องถิ่นที่กาลสมัยของประเทศไทย
ข้าพเจ้าจึงขอคัดความตอนหนึ่งแห่งบทความของท่านมาไว้ดังต่อไปนี้

**“ระบบการเลือกตั้งที่กล่าวมาโดยสังเขปข้างบนนี้เหมาะสมใช้
การได้พอสมควรในเยอรมันตะวันตก ซึ่งเป็นประเทศที่มีระบบ
พรรคการเมืองที่แข็งแกร่ง ใช้เวลาวิวัฒนาการมานานกว่าร้อยปี
มีประชาชนที่มีการศึกษาดี และตื่นตัวในทางการเมืองมากกว่า
ชนชาติส่วนใหญ่ในยุโรป เข้าใจการเลือกตั้งพรรคโดยอาศัยนโยบาย
เป็นเครื่องตัดสินใจ มีการปกครองแบบมลรัฐ การคัดเลือกตัวผู้สมัคร
จึง Decentralized และมีการส่งรายชื่อผู้สมัครเป็นรัฐๆ ไป ฯลฯ
เพราะฉะนั้นการนำเอาระบบนี้มาใช้ในประเทศไทย ซึ่งมีได้
มีการปกครองแบบมลรัฐ ระบบพรรคการเมืองยังอ่อนปวกเปียก
นโยบายของพรรคต่าง ๆ ก็หาความแตกต่างที่เด่นชัดไม่ได้ และ
ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่นิยมเลือกตัวบุคคลอยู่ก็ ทั้งยังไม่ชินกับ
นโยบายพรรค ฯลฯ จึงเป็นสิ่งที่ควรต้องพิจารณาอย่างละเอียด
ละเอียดยิ่งขึ้นเสียก่อนจึงจะเกิดขึ้นได้”**

คุณศุภวิทย์ฯ ได้กล่าวถึงสิ่งหนึ่งที่ข้าพเจ้ามิได้เน้นไว้ใน
บทความของข้าพเจ้าคือการที่ประเทศเยอรมันตะวันตกมีการปกครอง
แบบมลรัฐ ซึ่งเป็นเครื่องสะกิดใจให้ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการร่าง
รัฐธรรมนูญได้ระลึกไว้ ในบทความของข้าพเจ้าได้กล่าวแต่เพียง
ชื่อประเทศเยอรมันตะวันตกว่าสหพันธรัฐเยอรมัน เพราะข้าพเจ้า
เห็นว่าคนไทยทั่วไปก็พอจะรู้ความหมายของคำว่า “สหพันธรัฐ” อยู่
แล้ว ซึ่งต่างกับประเทศไทยที่เป็นราชอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียวเท่านั้น
หรือเป็นแต่เพียงรัฐเดี่ยวของราชอาณาจักรนั้น ข้าพเจ้าจึงขอชมเชย
คุณศุภวิทย์ฯ ที่สะกิดให้ผู้สนใจในวิธีเลือกตั้งแบบเยอรมันว่า ประเทศ
เยอรมันตะวันตกนั้นมีการปกครองแบบมลรัฐต่างกับของไทย ข้าพเจ้า
จึงขอให้ท่านผู้อ่านบทความของข้าพเจ้าถือเอาบทความของคุณศุภวิทย์ฯ
เป็นหลักประกอบด้วย แล้วพิจารณาด้วยการเลือกตั้งแบบเยอรมัน
ในทางหลักวิชาการก็ดี ในทางปฏิบัติที่ดีเหมาะสมแก่กาลสมัยของ
ประเทศไทยในปัจจุบันหรือไม่

เนื่องจากมีผู้สนใจหลายท่านต้องการทราบความเห็นของข้าพเจ้า ถึงวิธีส่งเสริมให้ราษฎรสนใจประชาธิปไตย ข้าพเจ้าจึงขอให้คุณปราโมทย์ พึ่งสุนทร อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและอดีตพจนานุกรมเป็นผู้ช่วยจัดพิมพ์บทความที่ข้าพเจ้ามอบให้องค์การนักศึกษาระบบการศึกษาประกอบด้วยคำนำที่เขียนในวันนี้นี้รวมกันเป็นหนังสือเล่มหนึ่งให้ชื่อว่า

ข้อเสนอของนายปรีดี พนมยงค์

ต่อ

ฯพณฯ สฤษฏา ธรรมศักดิ์ นายกรัฐมนตรี

เรื่อง

“วิธีส่งเสริมให้ราษฎรสนใจประชาธิปไตย”

โดยให้ราษฎรมีสิทธิถอดถอนผู้แทน (Recall), ให้รัฐจ่ายค่าป่วยการแก่ราษฎรที่เดินทางมาลงคะแนนเสียง, วิธีเลือกตั้งที่ไม่ซับซ้อน, ไม่บังคับให้ผู้สมัครสังกัดพรรค, สภาเดียว

หวังใจว่าทุกท่านที่ปรารถนาส่งเสริมให้ราษฎรสนใจประชาธิปไตย คงจะรับไว้ประกอบพิจารณา

วันที่ 8 ธันวาคม 2516

ปรีดี พนมยงค์

*บทความข้างต้นนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหนังสือ รวมบทความเรื่องเกี่ยวกับประชาธิปไตยของนายปรีดี พนมยงค์ ซึ่งมูลนิธิปรีดี พนมยงค์ และโครงการ 60 ปีประชาธิปไตย ได้รวบรวมและจัดพิมพ์ขึ้น จะเผยแพร่ประมาณเดือนธันวาคม 2535 นี้

วิธีส่งเสริมให้ราษฎรสนใจ ประชาธิปไตย

นายปรีดี พนมยงค์

1 ธ.ค. 2516

พรรคใดบ้างที่สามารถป้องกันผู้แทนขายตัว,
วิธีให้ราษฎรถอดผู้แทน (Recall), วิธีเลือกตั้งจากง่ายไปสู่ยาก,
เสนอให้รัฐจ่ายค่าป่วยการให้ราษฎรที่มาลงคะแนน,
ชนรุ่นใหม่มักจะมีทางได้เป็นผู้แทนในทางปฏิบัติหรือไม่,
และ “สภาเดียว”

ด้วยคุณพิรพล ตริยะเกษม ในนามขององค์การนักศึกษา
ธรรมศาสตร์ ได้โทรศัพท์ข้ามทวีปจากกรุงเทพฯ มาถึงผมที่
ซานฟรานซิสโก ขอคำขวัญและบทความเพื่อองค์การฯ นำลงใน
หนังสือที่จะจัดพิมพ์ขึ้นเป็นวันครบรอบที่ 10 ธันวาคม ผมยินดี
สนองศรัทธาโดยขอให้ถือตามคำขวัญอันหนึ่งอันเดียวกับที่ผม
มอบให้แก่ชาวธรรมศาสตร์ในสหราชอาณาจักร (อังกฤษ) และ
มวลชนที่รักชาติทั้งหลายว่า “จงพิทักษ์เจตนารมณ์ประชาธิปไตย
สมบูรณ์ของวีรชน 14 ตุลาคม”

ส่วนบทความสำหรับองค์การฯ คราวนี้ ผมได้ลงมือเขียนไว้
หลายหน้ากระดาษพิมพ์แล้วแต่ยังไม่ครบถ้วนตามที่ตั้งใจไว้เพื่อให้
นิสิตนักศึกษานักเรียนและมวลราษฎรพึงตระหนักถึงภัยอันตรายที่
กำลังคุกคามประชาธิปไตยโดยตรงและทางอ้อม โดยเฉพาะ
พวกที่เอาเล่ห์กลที่มีป้ายยี่ห้อว่าประชาธิปไตยมาสวมใส่เพื่อ
อำพรางธาตุแท้ปฏิบัติของเขา แทรกซึมเข้ามาในขบวนการนิสิตนัก
ศึกษานักเรียนและมวลราษฎร เพื่อหวังเหนี่ยวรั้งให้ประชาธิปไตย
ที่วีรชนได้นำมาให้ปวงชนก้าวหนึ่งแล้วต้องชะงักงันและตั้ง

ให้ถอยหลังเข้าคลองเพื่ออภิสิทธิ์ชนได้เบียดเบียนปวงชนต่อไป
อีกหรือฟื้นฟูระบบเบียดเบียนกดขี่ที่อภิสิทธิ์ชนเคยทำมาแล้วในอดีต
ซึ่งจะเห็นได้จากคำที่บางคนเอ่ยคำว่า “ประชาธิปไตย” ที่ม
ความหมายตามที่พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานรับรอง
แล้วว่าหมายถึง “แบบการปกครองที่ถือมติปวงชนเป็นใหญ่” นั้น
มาผันแปรเอาตามใจชอบ และนำไปประยุกต์ลักษณะของ
รัฐธรรมนูญฉบับที่ตนชอบตามอคติเช่นรัฐธรรมนูญฉบับ 2492
ที่มีบทถาวรว่าประธานองคมนตรีเป็นผู้รับสนองพระบรมราช-
โองการแต่งตั้งวุฒิสมาชิกนั้น ผู้มีอคติในรัฐธรรมนูญฉบับนั้นก็
ว่าฉบับนั้นเป็นประชาธิปไตย และประยุกต์แก้รัฐธรรมนูญ
ฉบับอื่นที่ตนไม่ชอบโดยเลือกเอาตอนที่ตนพบเฉพาะกาลชั่วคราว
โดยมิได้พิจารณาด้วยบทถาวรซึ่งเมื่อพ้นกำหนดเฉพาะกาลแล้วจะ
มีลักษณะเป็นหรือไม่เป็นประชาธิปไตย ส่วนบทเฉพาะกาลของ
รัฐธรรมนูญ 2492 ซึ่งแสดงว่ารับมรดกตกทอดจากรัฐธรรมนูญ
9 พ.ย. 2490 ที่มีฉายาว่า “รัฐธรรมนูญได้ตุ้ม” นั้นผู้ย่อประวัติ
รัฐธรรมนูญไม่ยอมพูดให้เป็นวิทยาทานโดยบริสุทธิ์ใจแก่นิสิต

นักศึกษานักเรียนและมวลราษฎร แม้รัฐธรรมนูญการปกครอง
แผ่นดินฉบับ 27 มิถุนายน 2475 ที่ไม่มีบทเฉพาะกาล แต่ตัว
บทได้กล่าวไว้ถึงการเลือกตั้ง 3 สมัยก็ยอให้สื่อนักศึกษา
นักเรียนเพียงสมัยที่ 1 ในระยะหัวต่อ 6 เดือนเท่านั้นว่าเป็น
ลักษณะของรัฐธรรมนูญนั้น “ออกมาในรูปรวบอำนาจโดยสภา สมาชิก
สภาผู้แทนราษฎรมี 70 นาย แต่งตั้งโดยผู้รักษาพระนครฝ่าย
ทหาร” โดยไม่กล่าวถึงสมัยที่ 2 และสมัยที่ 3 เมื่อพ้นกำหนด
10 ปีที่การปกครองจะเป็นการโดยราษฎรเป็นผู้เลือกตั้งผู้แทน
ทั้งปวงซึ่งเป็นการซื้ออุดมการณ์ประชาธิปไตยให้เป็นระบบถาวร
ของสยาม

แม้ผู้ย่อประวัติรัฐธรรมนูญไทยจะยอมรับรัฐธรรมนูญ
2489 เป็นประชาธิปไตย ทั้งนี้ในรัฐธรรมนูญนั้นราษฎรเป็น
ผู้เลือกตั้งผู้แทนโดยตรงและพหุชนสมาชิกเป็นผู้ที่ราษฎรเลือกตั้ง
เองโดยวิธีทางอ้อมหรือเลือกตั้ง 2 ชั้น แต่ผู้ย่อประวัติรัฐ
ธรรมนูญก็ขมวดไว้ว่า “กล่าวกันว่าเป็นการเลือกตั้งที่เล่นพรรค
เล่นพวก สมาชิกพหุชนสภาล้วนแต่เป็นพวกของนายปรีดี
พนมยงค์ เกือบทั้งสิ้น” ผู้มีใจเป็นธรรมย่อมเห็นได้ว่าเป็นคำกล่าว
ของพวกที่แพ้ในการเลือกตั้งโดยพวกเขาไม่บอกความจริงที่รู้
หรือควรรู้ได้ว่าฝ่ายแพ้เลือกตั้งทำบัญชีผู้สมัครฝ่ายตนขึ้นหัว
“กินรวบ” ชนิด “รวมเซต” จังหวัดใหญ่ เหมือนดังที่พวกเขา
พยายามโฆษณาชวนเชื่อให้ใช้วิธี “รวมเซต” ในรัฐธรรมนูญที่
กำลังร่างกันอยู่ เมื่อพรรคอื่น ๆ รู้ว่าอีกพรรคหนึ่งเตรียมใช้วิธี
กินรวบแล้วก็สมานกันหลายพรรคเป็นแนวร่วมทำบัญชีรายชื่อ
ผู้สมัครของแนวร่วมขึ้นมาบ้าง เมื่อฝ่ายที่เตรียมกินรวบมีคะแนน
เสียงน้อยกว่าฝ่ายแนวร่วมก็เป็นธรรมดาที่แทนจะ “กินรวบ”
นั้นกลายมาเป็น “แพ้รวบ”

ผู้ที่เรียกร้องให้มีการเลือกตั้งตามระบบพรรคนั้นควรรู้ดี
ว่าเขาทำกันอย่างไร ใครเคยพบเห็นบ้างว่าพรรคใดแทนจะออก
เสียงให้คนสังกัดพรรคตนกลับไปออกเสียงให้คนสังกัดพรรคอื่น
ผมมิใช่เป็นหัวหน้าของพรรคใดในการเลือกตั้งพหุชนสมาชิก
ครั้งกระนั้นซึ่งแต่ละพรรคก็มีหัวหน้าและกรรมการพรรคของเขา
โดยเฉพาะสมาชิกในพรรคต่างๆ ที่เป็นฝ่ายชนะครั้งนั้นมีผู้
เคยเป็นนักเรียนกฎหมาย และนักศึกษาหมทวิทยาลัทธิธรรมศาสตร์
และการเมืองหลายคนและมีผู้ให้ความนับถือผมเนื่องจากผม
รับใช้ชาติมาหลายกรณีที่เขาเห็นประจักษ์ จึงเป็นการยากที่ผม
จะห้ามมิให้สมาชิกเหล่านั้นนับถือผม ฉะนั้นการที่ลงโทษผม
เช่นที่กล่าวนั้นจึงไม่เป็นธรรมอย่างยิ่ง และถ้าถือตามคำที่ผู้ย่อ
ประวัติรัฐธรรมนูญกล่าวแล้ว องค์การนักศึกษาธรรมศาสตร์
ที่ขอคำขวัญและบทความของผมโดยมีศรัทธาต่อผมก็จะถูกหา
ว่าเป็นพรรคพวกของผมไป

ผมได้เคยเสนอไว้ในบทความอื่นๆ ที่ขอรับรองรัฐบาลพิมพ์
รัฐธรรมนูญไทยทุกฉบับเพื่อจำหนำให้สื่อนักศึกษานักเรียน
มวลราษฎรหาข้อได้โดยระคาย่อมเขาเพื่อเป็นเครื่องมือประกอบ
การพิจารณาเสนอความเห็นรัฐบาลในการร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่

แล้ว และเมื่อได้เห็นการเขียนประวัติรัฐธรรมนูญที่อ้างข้างต้น
นั้น ผมก็ยังเห็นความจำเป็นที่ท่านทั้งหลายต้องมีหนังสือรวบรวม
รัฐธรรมนูญเพื่อนิสิตนักศึกษานักเรียนมวลราษฎรจะได้จัด
ตั้งกลุ่มศึกษาของตนขึ้นเองและเทียบรัฐธรรมนูญทุกๆ ฉบับ
ตั้งแต่คำปรารภและทุกมาตราแล้ววินิจฉัยเองว่าเรื่องใดตอนใด
เป็นประชาธิปไตยหรือไม่เป็นโดยปราศจากอคติ แม้รัฐธรรมนูญ
ฉบับที่ผมมีส่วนร่างก็ขอเชิญวิจารณ์ได้อย่างเสรี ท่านก็จะพบเอง
ว่าผู้เขียนท่านใดได้กล่าวตามความจริงหรือไม่

เพื่อที่องค์การฯ จะได้บทความของผมลงพิมพ์ทันใน
วันที่ 10 ธันวาคม 2516 ผมจึงขอสงวนความเห็นเฉพาะตอนที่เกี่ยวกับ
เรื่องที่กำลังสนใจในระหว่างนี้ และเรื่องเกี่ยวกับปัญหาที่นักศึกษา
หลายคนได้มาถามผมรวมทั้งคุณเสาวนีย์ ลิ้มมานนท์ เคยบอก
และเคยถามด้วย โดยผมให้หัวข้อเรื่องบทความว่า

“พรรคใดบ้างที่สามารถป้องกันผู้แทนขายตัว, วิธีให้
ราษฎรถอดผู้แทน (Recall), วิธีเลือกตั้งจากง่ายไปสู่ยาก, เสนอ
ให้รัฐจ่ายค่าป่วยการให้ราษฎรที่มาลงคะแนน, ชนรุ่นใหม่มจะมี
ทางได้เป็นผู้แทนในทางปฏิบัติหรือไม่, และ “สภาเดียว” ผมไม่
ขัดข้องที่ศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทยและองค์การ
นิสิตนักศึกษานักเรียนแห่งสถานศึกษาทั้งหลาย หนังสือพิมพ์
และผู้สนใจทุกท่านจัดพิมพ์ขึ้นได้โดยผมไม่สงวนลิขสิทธิ์

1

พรรคใดบ้างที่สามารถป้องกันผู้แทน ขายตัว?

1.1 ท่านทั้งหลายได้ยินได้ฟังหรือได้เห็นตัวอย่าง
ที่สด ๆ ร้อน ๆ จากการเลือกตั้งระบบพรรคที่แล้วมา
ว่า ระบบพรรคนั้นได้แก้ปัญหาที่กล่าวกันว่า “ผู้แทนขาย
ตัว” ได้หรือไม่ ปัญหาอยู่ที่คุณธรรมของผู้แทนแต่ละ
คนว่ามีความซื่อสัตย์ต่อประชาธิปไตยและต่อมวลราษฎร
หรือไม่ ผู้แทนในพรรคหนึ่ง ๆ ย่อมมีทั้งคนที่ซื่อสัตย์
และไม่ซื่อสัตย์ต่อมวลราษฎร ส่วนผู้ที่สมัครโดยไม่
สังกัดพรรค ซึ่งไม่มีทางจะได้ประโยชน์จากพรรคก็ไม่มี
ทางขายตัวนอกจากผู้แทนที่เห็นแก่ตัวและจำพวกที่เรียกว่า
“ผู้แทนผี” ส่วนพรรคนั้นก็มิชนิดที่เรียกกันว่า “พรรค
ผี” ที่อ้างพรางว่าเป็นฝ่ายค้าน แต่ตนเองหรือพรรคของตน
หรือบางคนในพรรคของตนแอบไปรับประโยชน์จากฝ่าย
รัฐบาล ชนรุ่นใหม่ที่สนใจก็ขอให้ศึกษาจากผู้แทนรุ่น
เก่าที่มีประสบการณ์นี้ และความหมายของ “ผู้แทนผี”

และ “พรรคผี” ไว้ด้วย ซึ่งเป็นการนิมิต (Invention) ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยตั้งแต่การเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญฉบับ 2492 ที่เขียนไว้เพื่ออภิสิทธิ์ชนและเพื่อที่ฝ่ายเสรีมแน็คคิลจะเอาชนะให้ได้ประกอบเป็นรัฐบาลขึ้น ก็ต้องใช้วิธีการหาคะแนนเสียงเพิ่มจาก “ผู้แทนผี” และ “พรรคผี” ที่ไม่อาจควบคุมสมาชิกในพรรคของตนได้ทั่วถึง จึงมีผู้แอบไปรับเงินจากฝ่ายเสรีมแน็คคิลโดยยอมทำสิ่งที่พรรคไม่สามารถจับได้ เช่น ไม่มาประชุมในวันออกเสียงให้ความไว้วางใจรัฐบาลหรือในวันที่จะคัดค้านกฎหมายสำคัญของฝ่ายรัฐบาล โดยอ้างว่าป่วยหรืออ้างเหตุอื่นที่ไม่สามารถมาประชุมได้ การหลบตัวไม่มาสภาเช่นนี้ก็เป็นเพียงพองแก่อฝ่ายเสรีมแน็คคิลที่พรรคฝ่ายค้านมีเสียงคัดค้านน้อยลงไป

1.2 เมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2512 ได้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนตามรัฐธรรมนูญฉบับ 2511 สรุปการเลือกตั้งครั้งนี้ มีพรรคการเมืองได้ส่งสมาชิกของพรรคเข้ารับเลือกตั้งรวมทั้งผู้ไม่สังกัดพรรคการเมืองโตสมักรับเลือกตั้งด้วย ปรากฏผลดังนี้

พรรคสหประชาไทยได้	76	คน
พรรคประชาธิปไตยได้	57	คน
พรรคแนวร่วมเศรษฐกิจได้	4	คน
พรรคสัมมาชีพช่วยชาวนาได้	1	คน
พรรคแนวประชาธิปไตยได้	7	คน
พรรคเสรีประชาธิปไตยได้	1	คน
พรรคประชาชนได้	2	คน
ผู้ไม่สังกัดพรรคใดได้	71	คน
รวม	219	คน

ผู้อ่านจะเห็นได้ว่าพรรค ส.ป.ท.ของฝ่ายจอมพลถนอมมีสมาชิกน้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมด แต่ก็สามารถเอาชนะในสภาผู้แทนได้ ผมเห็นว่าเราไม่ควรลงโทษว่าผู้ไม่สังกัดพรรคใดทุกๆ คนขายตัวให้แก่ฝ่ายจอมพลถนอม เราควรให้ความเป็นธรรมว่าผู้ไม่สังกัดพรรคใดนั่นเอง หลายคนหรือจำนวนมากคัดค้านเรื่องที่จอมพลถนอมเสนอรัฐสภา ปัญหาจึงมีว่าเสียงที่ฝ่ายจอมพลถนอมได้ขึ้นจนเกินกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดนั้นได้มาจากผู้แทนที่สังกัดพรรคอื่นๆ ด้วย ถ้าผู้สนใจศึกษาให้รอบคอบจะเห็นว่าบางพรรคที่อ้างว่าเป็นฝ่ายค้านอย่างสำคัญได้ยอมให้เรื่องที่จอมพลถนอมเสนอและบางครั้งพูดค้าน แต่พอถึงเวลาก่อนลง

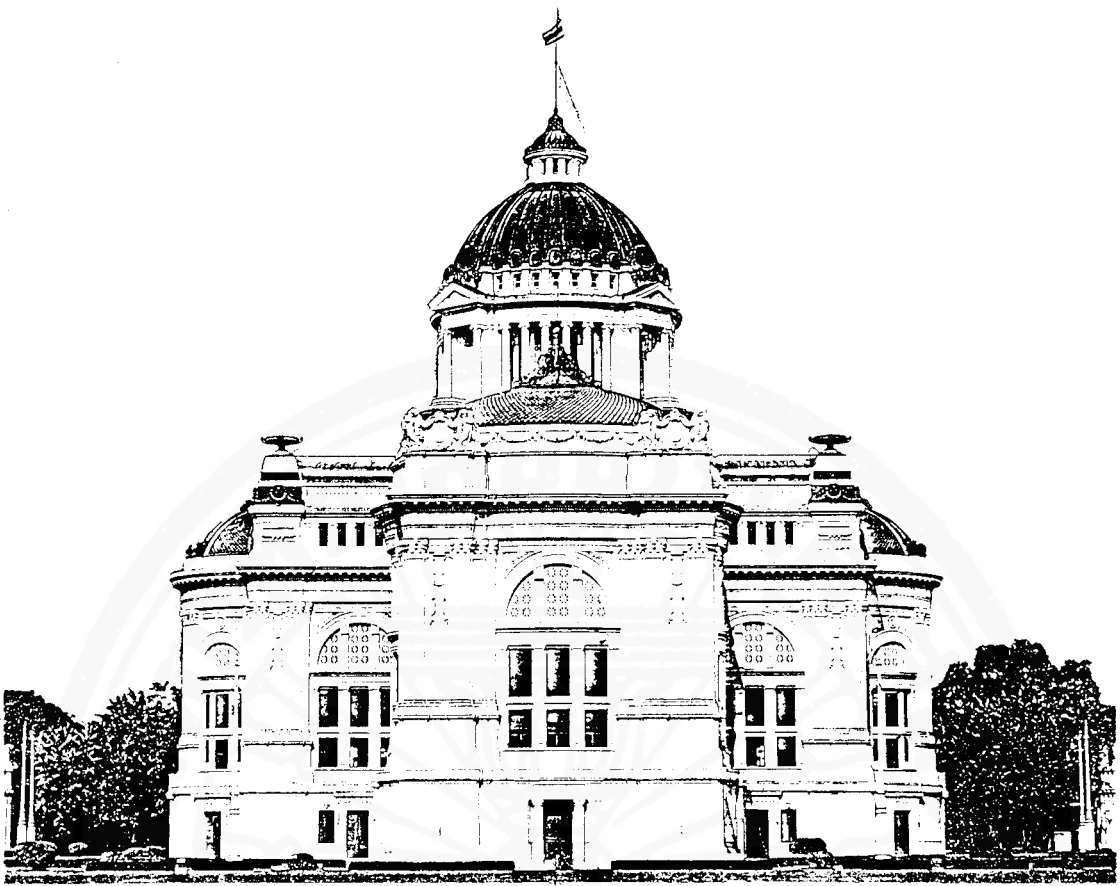
มติก็บังเอิญมีความจำเป็นต้องไปห้องน้ำข้างหรือไปพักผ่อนที่สโมสรสภาเพราะพูดมาเหนื่อยแล้วจึงขึ้นมาลงคะแนนในที่ประชุมไม่ทัน และยังมีบางคนที่พรรคที่มีได้มาประชุม ผมจึงขอให้ผู้ที่สนใจสอบสวนดูว่าที่มีผู้อ้างว่าการเลือกตั้งชนิด “รวมเซต” ในจังหวัดใหญ่แล้วได้ผู้แทนของบางพรรคชนิด “กินรวบ” นั้น สามารถป้องกันผู้แทนขายตัวได้จริงหรือไม่

เมื่อครั้งผมยังอยู่ในประเทศไทยไม่เคยพบว่ามีการเล่นพนันขนาดใหญ่ในสโมสรรัฐสภา แต่เมื่อมาอยู่ในประเทศฝรั่งเศสแล้วได้อ่านหนังสือพิมพ์จากประเทศไทยประกอบด้วยมีผู้เห็นแก่ตามาเล่าให้ฟังยืนยันความจริงของหนังสือพิมพ์ที่กล่าวว่าผู้แทนจำนวนหนึ่งมิใช่ทั้งหมด ได้เล่นการพนันได้เสียกันถึงขนาดเป็นแสนๆ บาททีเดียว ฝ่ายที่ไม่มีเงินซำเซก็ต้องเป็นลูกหนี้ ตามข้อที่หนังสือพิมพ์และผู้เห็นแก่ตามตนเองเล่าให้ฟังนั้นเป็นบุคคลของทุกพรรครวมทั้งพรรคฝ่ายค้านที่สำคัญ นิสิตนักศึกษาที่เรียนอยู่ในเมืองไทยต้องการความจริงก็อาจทราบได้ดีกว่าผม ดังนั้นตามตัวอย่างของเมืองไทยเราเองพรรคการเมืองไม่อาจควบคุมสมาชิกของตนให้ประพฤติในสิ่งควรประพฤติและละเว้นในสิ่งควรละเว้นได้

1.3 ส่วนพรรคการเมืองในเมืองนอกนั้นเราไม่ควรอ่านเพียงตำราเท่านั้น ควรศึกษาจากการปฏิบัติว่าเขาป้องกันการขายตัวของตัวแทนได้หรือไม่

(1) ผู้ที่ไม่เคยไปเมืองนอกก็ได้ฟังวิทยุหรืออ่านหนังสือพิมพ์ในประเทศไทยแถลงข่าวข้อเท็จจริงที่สื่อกระฉ่อนไปทั่วโลกระหว่างนี้ก็คือเรื่อง “Watergate” (วอเตอร์เกต) ซึ่งพรรค “Republican” ใช้วิธีลอบบันทึกอัดเสียงคำปรึกษาหารือของพรรค “Democrat” ที่สำนักงานใหญ่ของพรรคนั้นที่ตั้งอยู่ ณ อาคาร “วอเตอร์เกต” ณ กรุงวอชิงตัน พรรคนั้นพยายามปิดบังคนทำผิดของพรรค แต่เมื่อเรื่องถึงมืออัยการและผู้พิพากษาไต่สวน พรรคนั้นก็ส่งตัวบางคนที่เป็นชั้นลูกน้องเป็นการบุนานต์ เรื่องนี้ก็ยังไม่จบลงง่ายๆ คือลูกหลานมาถึงท่านประธานาธิบดีนิกสันเองที่ผู้พิพากษาไต่สวนขอเทปอัดเสียง แต่ท่านได้อ้างเอกสิทธิ์ที่ไม่ยอมมอบเทปอัดเสียงให้ เรื่องยังคาราคาซังอยู่จนทุกวันนี้

(2) เมื่อไม่นานมานี้ท่านเอกอัครราชทูตลาออกจากความเป็นรองประธานาธิบดีสหรัฐ เพราะผู้พิพากษา

ที่มีหน้าที่สอบสวนได้ความว่าท่านรับเงินจากผู้รับเหมาบางคนที่ใช้ช่วยในการเลือกตั้งของพรรคท่าน ยังมีบุคคลหลายคนแห่งทำเนียบขาวที่ถูกฟ้องศาลฐานยักยอกเงินที่นักธุรกิจเอามาให้เพื่อช่วยในการเลือกตั้งของพรรค ในชั้นแรกพรรคก็อุปเรื่องหนึ่งไว้ แต่ราษฎรอเมริกันเยอะมากขึ้น พรรคก็ต้องให้พวกของตนลาออกจากตำแหน่งมิใช่พรรคจัดการขึ้นก่อนราษฎร

(3) แม้ว่าพรรคดีโมแครตที่ตามชื่อแปลว่า “พรรคประชาธิปไตย” ก็มีกรณีทำนองเดียวกันกับพรรค “รีพับลิกัน” ถ้าพรรคนั้นยังไม่เป็นรัฐบาลเรื่องก็อื้อฉาวน้อยหน่อย แต่ถ้าพรรคนั้นเป็นรัฐบาลก็ไม่แน่ว่าจะมีคนในพรรคกินกันขนาดไหน เพราะหลายคนแห่งพรรคนั้นเป็นคนโลภมากเพราะมีหนี้สินล้นพ้นตัวก็มีอยู่

(4) ในยุโรปอีกหลายประเทศก็ปรากฏว่ามีหลายพรรคที่สมาชิกขายตัว เช่น สมาชิกบางคนแห่งพรรคฝ่ายรัฐบาลในฝรั่งเศสได้อาศัยอำนาจหน้าที่ทำการทุจริตกรณีเครดิโตสังหาริมทรัพย์ คนไทยที่ไม่เคยมาเมืองนอกก็คงได้ฟังวิทยุหรือได้อ่านหนังสือพิมพ์กรณีที่ท่านไพรฟูโม รัฐมนตรีแห่งพรรคคอนเซอรเวทิฟ ได้สมสู่กับหญิงโสเภณีที่ทูตทหารโซเวียตก็ไปสำนักนั้นด้วย เป็น

ที่น่าอันตรายแก่ความลับสุดยอดของรัฐบาลอังกฤษ เมื่อไม่นานมานี้ก็ยังมีท่านเจ้าศักดิ์ดินแห่งพรรคเดียวกันนั้นซึ่งดำรงตำแหน่งช่วยว่าการในกระทรวงป้องกันราชอาณาจักรได้สมสู่กับหญิงโสเภณีหลายคนที่มาจากแหล่งลับเยอรมัน และยังมีกรณีมากมายที่คนสังกัดพรรคหนึ่งแล้วขายตัวให้พรรคอื่น ถ้าราษฎรยังไม่เปิดโปงขึ้น พรรคก็อุปเรื่องหนึ่งไว้

1.4 จากปรากฏการณ์ที่เป็นรูปธรรมในประเทศไทยเองและในเมืองนอก จึงเห็นได้ว่าการป้องกันผู้แทนขายตัวนั้นมิใช่ทำได้โดยพรรค การที่ประเทศต่างๆ มีพรรคการเมืองนั้น เราต้องศึกษาตามหลักวิชาการเมืองให้ถูกต้องเสียก่อนว่าคนในชาติหนึ่งๆ นั้นประกอบด้วยหลายชนชั้นวรรณะซึ่งมีฐานะทางสังคมและทางดำรงชีพต่างๆ กัน แต่ละชนชั้นวรรณะแต่ละอันดับปลิกย่อยก็มีพรรคซึ่งเป็นตัวแทนในการดำเนินเพื่อให้บรรลุตามความปรารถนาที่เป็นอุดมคติของชนชั้นวรรณะและอันดับปลิกย่อย ในบางประเทศเช่นในสหรัฐอเมริกา มีสิ่งที่เรียกว่า “พรรค” ใหญ่ 2 พรรค นั่นคือ “ดีโมแครต” ที่แปลตามชื่อว่า “พรรคประชาธิปไตย” และ “รีพับลิกัน” ที่แปลว่า “ชาวสาธารณรัฐ”

นั่นก็เป็นพรรคฝ่ายนายทุนด้วยกันและไม่มีอุดมคติแน่นอนเป็นประจำคือก่อนจะมีเลือกตั้งต่างพรรคก็นัดประชุมกันกำหนดนโยบายเป็นคราวๆ ไป บางคราวนโยบายของ “ดีโมแครต” ก็เหมือนกับ “รีพับลิกัน” ชุดก่อนขึ้นไป 1 ชุดเคยทำมา จึงมีลักษณะเป็น “พวกการเมือง” ยิ่งกว่า คือ ฝ่ายนายทุนแยกออกไป 2 พวกตามชื่อดังกล่าว ส่วนพรรคที่แท้จริงไม่มีอุดมคติแน่นอนในสหรัฐอเมริกาถูก “พวกการเมือง” ใหญ่ของฝ่ายนายทุนกัดกิน โดยวิธีเลือกตั้งของระบบพวกการเมืองนั้น ท่านก็ย่อมเห็นได้ว่าพรรคการเมืองใหญ่นั้นไม่สามารถป้องกันผู้แทนขายตัวได้ตามที่ผมกล่าวมาแล้ว

2

วิธีให้ราษฎรถอดผู้แทน (Recall)

2.1 เมื่อคุณเสาวนีย์ ลิ้มมานนท์ มาถามผมถึงวิธีป้องกันผู้แทนขายตัว ผมได้ชี้แจงความเห็นว่ามีใช้แก้โดยวิธีพรรคที่ไม่เคยปรากฏในเมืองไทยและเมืองนอกตามตัวอย่างที่ผมกล่าวมาแล้ว แต่อยู่ก็ต้องแก้ตัวผู้แทนนั้นๆ เองว่าจะมีวิธีการอย่างไรให้เขามีรีโอตดับปะ ยึดมั่นในประโยชน์ของมวลราษฎรยิ่งกว่าส่วนตัว มีวิธีการที่เขาจะต้องประพฤติในสิ่งที่ควรประพฤติละเว้นในสิ่งควรละเว้น และต้องใช้วิธีให้อาณาแก่ราษฎรที่เลือกตั้งผู้นั้นขึ้นสามารถควบคุมผู้แทนของตนได้โดยตรง มีใช้หวังให้พรรคควบคุม ผมเห็นว่าวิธีป้องกันผู้แทนขายตัวมีวิธีที่ดีที่สุดอย่างหนึ่งเท่าที่พบคือวิธีที่รัฐธรรมนูญของบางประเทศและบางรัฐเรียกเป็นภาษาอังกฤษว่า “Recall” ซึ่งแปลว่า “การเรียกตัวกลับคืน” หรือ “การถอดผู้แทน” คือเมื่อราษฎรในเขตเลือกตั้งผู้แทนคนใดเห็นว่าผู้แทนของตนมีพฤติกรรมที่ส่อให้เห็นว่าไม่ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ของตนก็มีสิทธิเมื่อรวมกันได้ประมาณร้อยละ 25 หรือกว่านั้นขึ้นไปทำหนังสือยื่นต่อรัฐสภาหรือองค์การใดที่เหมาะสมเรียกตัวผู้แทนนั้นกลับคืนให้หมดสมาชิกภาพไป วิธีนี้เริ่มมีขึ้นก่อนในบางแขวง (Canton) อันเป็นรัฐในสมาพันธรัฐสวิสเซอร์แลนด์ ต่อมา

บางมลรัฐในสหรัฐอเมริกาได้นำวิธีนี้ไปใช้ แต่รัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกาไม่ยอมให้วิธีนี้จึงมีผู้แทนทั้งพรรค “ดีโมแครต” และ “รีพับลิกัน” ขายตัวกันหลายคน ส่วนในรัฐธรรมนูญจีนตามระบอบประชาธิปไตยแผนใหม่นั้นก็มีบทบัญญัติวิธีเรียกผู้แทนกลับคืนคล้ายกันกับวิธีของบางมลรัฐและบางแขวงในค่ายเสรีนิยม

2.2 วิธีเรียกผู้แทนกลับคืนต้องใช้จ่ายเงินของรัฐบาลมากถ้ามีการเลือกตั้งชนิด “รวมเขต” ของจังหวัดใหญ่ๆ แต่ถ้ามีการเลือกตั้งชนิด “แบ่งเขต” ของจังหวัดใหญ่เท่ากับจำนวนของจังหวัดนั้นก็มีผู้แทนได้แล้วรัฐจะใช้น้อยกว่า เท่ากับการเลือกตั้งซ่อมเมื่อผู้แทนตายหรือลาออก เมื่อผู้แทนแต่ละคนรู้ว่าตัวตนอาจจะถูกราษฎรเรียกตัวกลับคืนหรือถูกถอนการเป็นสมาชิกโดยราษฎรในเขตของตน ผู้แทนแต่ละคนก็ต้องระมัดระวังตัวโดยไม่ทำผิดต่ออุดมคติและคำมั่นสัญญาที่ให้ไว้แก่ราษฎรในขณะที่เลือกตั้งรวมทั้งไม่ยอมขายตัว ดังนั้นเราอาจจะไม่มีการถอนตัวผู้แทนหรือจะถอนเพียงไม่กี่คนที่ไม่มีหิริโอตดับปะ แต่ราษฎรก็คงไม่เสียดายที่จะต้องใช้จ่ายในการเลือกตั้งใหม่ดีกว่าที่จะปล่อยให้ผู้แทนขายตัวคงอยู่ในตำแหน่งต่อไปจนครบวาระ

ถ้าหากรัฐธรรมนูญฉบับใหม่กำหนดให้มีสภาผู้แทนแต่สภาเดียวโดยไม่มีสภาสูงหรือวุฒิสภาตามที่ผมทราบจากคุณเสาวนีย์ ลิ้มมานนท์ว่านักศึกษาก็เคยร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ไว้ก่อนเหตุการณ์ตุลาคมแล้วให้มีสภาผู้แทนแต่สภาเดียว รัฐก็สามารถประหยัดเงินที่จะต้องจ่ายเงินเดือนของทนายวุฒิสมาชิกและค่าใช้จ่ายวุฒิสการวมแล้วปีหนึ่งกว่าสิบล้านบาทนั้นเอามาตั้งเป็นงบประมาณไว้เพื่อใช้จ่ายในการต้องเลือกตั้งซ่อมแทนตำแหน่งว่างที่ผู้แทนชนิดขายตัวเองต้องถูกเรียกกลับคืนหรือถูกถอนสมาชิกภาพโดยราษฎรเอง ผมจะเห็นว่าเงินสำรองที่ประหยัดได้ประมาณปีละสิบล้านบาทนี้คงพอที่จะเลือกตั้งซ่อมไม่น้อยกว่าสิบตำแหน่ง แต่ถ้าเงินสำรองนั้นไม่พอก็ขอตั้งงบประมาณเพิ่มเติมได้ โดยคิดว่าการเลือกตั้งใหม่ทั่วประเทศนั้นเคยทำกันมาแล้ว เมื่อรัฐบาลกับสภาผู้แทนขัดแย้งกันก่อนถึงกำหนดวาระที่ผู้แทนหมดสมาชิกภาพ รัฐบาลก็สามารถยุบสภาแล้วให้มีการเลือกตั้งใหม่ซึ่งต้องใช้จ่ายเงินยิ่งกว่าการเลือกตั้งใหม่แทนในตำแหน่งว่างที่ผู้แทนราษฎรเรียกตัวกลับคืน

3

วิธีเลือกตั้งจากง่ายไปสู่ยาก

นักศึกษาหลายคนถามผมว่าวิธีเลือกตั้งชนิดใด
จึงจะเหมาะสมแก่สภาพของราษฎรไทยในปัจจุบัน

3.1 ผมตอบว่าบางวิธีผมเคยเรียนเคยเห็นมา
และเคยนำเสนอใช้ในประเทศไทย บางวิธีเคยอ่านจาก
ตำราแต่ไม่เคยมีประสบการณ์เอง แต่ก็พิจารณาจาก
สภาพของราษฎรไทยเป็นสำคัญก่อนอื่นว่าจะต้องตั้งต้น
จากง่ายไปสู่ยาก เปรียบเหมือนนักเรียนชั้นประถม
ก็ต้องเรียนเลื่อนขึ้นไปเป็นลำดับไปสู่มัธยมแล้วเข้า
มหาวิทยาลัยเรียนชั้นปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก
เป็นลำดับไป ถ้าจากประถมกระโดดขึ้นเรียนปริญญาเอก
ก็ไม่มีทางสำเร็จและจะทำให้นักเรียนผู้นั้นเบื่อหน่าย
ไม่มาเรียนหรือลาออกไป ฉะนั้นใดก็ดีถ้าวิธีเลือกตั้งยุ่งยาก
ซับซ้อน ราษฎรที่มีสภาพยังไม่ถึงขั้นนั้นก็เบื่อหน่าย
แล้วก็จะไม่มาออกเสียงลงคะแนน ความหวังที่ท่านจะ
ให้ประชาชนนิยมระบอบประชาธิปไตยก็ไม่อาจบรรลุได้

3.2 ปาฐกถาของผมในที่ประชุมนักเรียนไทยใน
อังกฤษที่เมืองคอนแอสเตอร์เมื่อ 28 ก.ค. 2516 นั้น
ผมได้กล่าวไว้แล้วว่าประเทศอังกฤษที่ถือกันว่าเป็นแม่
แห่งระบอบประชาธิปไตยทางรัฐสภาซึ่งคนอังกฤษได้คุ้น
กับการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรมาหลายร้อยปีแล้วนั้น เขาก็
ยังใช้วิธีแบ่งเขตเลือกตั้ง 1 เขตต่อผู้แทนคนหนึ่ง ประเทศ
อังกฤษมีพลเมืองประมาณ 54 ล้านคนได้แบ่งออกเป็น
630 เขตเลือกตั้ง ถ้าคิดถัวเฉลี่ยก็ประมาณ 1 เขตต่อ
พลเมือง 90,000 คน แม้ว่าในอังกฤษจะนิยมวิธีมีพรรค
การเมือง แต่เขาไม่บังคับผู้สมัครให้สังกัดพรรคเพราะ
เป็นเสรีภาพของผู้สมัครที่จะสังกัดพรรคหรือไม่สังกัด
ราษฎรอังกฤษมิได้หวั่นหวั่นกลัวว่าใครชอบพรรคใดก็
เลือกคนที่สังกัดแล้วสังกัดพรรคนั้น คือเขาดูคุณลักษณะ
ตัวของผู้สมัครด้วย และโดยเหตุที่เขตหนึ่งๆ มีพลเมือง
ประมาณไม่ถึง 1 แสนคนและผู้มีสิทธิออกเสียงถัวเฉลี่ย
ประมาณ 60,000 คนต่อ 1 เขต ผู้สมัครก็สามารถ
ติดต่อทำความรู้จักกับผู้มีสิทธิออกเสียงได้เป็นส่วนมาก
และผู้มีสิทธิออกเสียงก็สามารถพิจารณาคุณลักษณะ

ของผู้สมัครได้ด้วย นอกจากดูในขั้นแรกว่าดีแล้ว แต่
ผู้แทนแอบไปประพฤติชั่วภายหลังในบางกรณีซึ่งอังกฤษ
ไม่ใช้วิธี "Recall" คือให้ราษฎรเรียกตัวกลับคืน

เมื่ออังกฤษแบ่งเขตเลือกตั้งไม่กว้างขวางใหญ่โต
นัก เขาก็แยกหน่วยออกเสียงได้หลายหน่วยสะดวกแก่
การที่คนอังกฤษมาลงคะแนนเสียงโดยไม่เสียเวลาเดิน
ทางมาไกลๆ ผมจึงได้ชี้แจงกับนักเรียนไทยในสหพันธ-
รัฐเยอรมันเมื่อ พ.ศ.2515 ครั้งหนึ่งกับนักเรียนไทยใน
อังกฤษเมื่อ 2516 อีกครั้งหนึ่งว่าการที่เมืองไทยมีหน่วย
เลือกตั้งห่างไกลกันมากนั้นก็เป็นครมดที่ราษฎรจะ
สะดวกมาหาที่วันมาลงคะแนนได้อย่างไร จะมี
ก็แต่คนที่อยู่ไม่ห่างหน่วยเลือกตั้ง ฉะนั้นการที่ผู้ลง
คะแนนที่แล้วๆ มาเป็นจำนวนน้อยนั้นจะขัดความผิด
มาให้ราษฎรไม่ได้ คือทางราชการต้องจัดให้มีหน่วย
เลือกตั้งให้มากขึ้นพอแก่การที่ราษฎรจะมาลงคะแนน
ได้โดยไม่เสียเวลาที่มาหาที่วัน ในสมัยก่อนมี
เจ้าหน้าที่น้อยแต่สมัยนี้เราอาจขอแรงนิสิตนักศึกษา
นักเรียนที่ปรารถนาให้ประชาชนเลื่อมใสในระบอบประชาธิปไตย
ไปช่วยเป็นเจ้าหน้าที่หน่วยเลือกตั้ง ผมคิดว่า
ท่านเหล่านี้เต็มใจช่วยแน่และเราจะได้การเลือกตั้งที่
บริสุทธิ์ยิ่งกว่าที่เคยมีมาในบางกรณีที่เคยกันว่า "ไฟไฟ"
คือเจ้าหน้าที่บางคนใช้บัตรที่ไม่มีคนมาลงคะแนนนั้น
ปิดเครื่องหมายในบัตรเสียเองแล้วใส่ลงไปในหีบลง
คะแนนเพื่อช่วยพวกของตน หรือกรณีอื้อฉาวเรื่อง
"หีบไฟ" ในสมัยเสริมสร้างศรัทธาซึ่งเมื่อเจ้าหน้าที่เห็นว่า
คะแนนที่พวกตนได้รับแม้จะหีบไฟแล้วก็สู้ฝ่ายอื่นไม่ได้
จึงทำลายบัตรในหีบออกเสียงนั้นทั้งหมดแล้วทำ "ไฟไฟ"
ขึ้นใหม่ นับคะแนนใหม่ ทำให้ผู้สมัครฝ่ายตนชนะโดย
วิธีหีบไฟนั้น คตินี้มาถึงโรงศาลที่ท่านผู้หนึ่งถูกอัยการ
ฟ้องในข้อหาดูหมิ่นผู้แทนการทูตอเมริกันว่า "ก๊วยมะริกัน"
ที่มาพูดเอาใจจอมพล ป.พิบูลสงคราม ว่าใน สหรัฐ-
อเมริกานั้นที่ชิคาโกมีนักเลงยกเอาหีบบัตรออกเสียงไป
ดื้อๆ จากเจ้าหน้าที่

ผมเห็นว่าการแบ่งเขตตามแม่ระบอบประชาธิปไตย
ทางรัฐสาดังกล่าว และเคยนำมาใช้ในประเทศไทย
ก่อนรัฐประหาร 8 พ.ย. 2490 นั้น รัฐเสียค่าใช้จ่าย
น้อยกว่าเช่นในการทำสมุดบัตรเครื่องหมายแต่สำหรับ
ผู้สมัครคนหนึ่งๆ ที่ใช้ปิดบนบัตรนั้นก็ทำเพียงไม่กี่
แถวเพราะในเขตหนึ่งๆ ไม่มีคนสมัครล้นหลาม แต่

การรวมเขตจังหวัดใหญ่เช่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่มีผู้แทนได้ 10 คน แต่ละพรรคก็ส่งคนของตนสมัคร 10 คน รวมกว่า 5 พรรคก็มีเสตมป์เต็มๆที่รัฐต้องพิมพ์ให้ อย่างน้อย 50 ใบเป็นบัญชีทางวาทหรือแบ่งออกเป็นตอนๆ ก็หลายตอน จึงเหลือที่ไม่ใช้หลายตอนต้องเสียเปล่า คิดเป็นเงินจำนวนไม่น้อย เงินที่เสียไปนี้ถ้าเอามาทำสมุดแจกนักเรียนก็ได้หลายล้านเล่ม

ส่วนหน่วยเลือกตั้งภายในเขตก็ควรจัดให้มีทุกหมู่บ้านแทนที่จะมีหน่วยละตำบลนั้น เวลานั้นมีประมาณ 44,606 หมู่บ้าน เมื่อหักจำนวน 5,036 ตำบลที่เคยจัดเป็นหน่วยเลือกตั้งอยู่เดิมนั้นก็ยังมีหน่วยที่จะจัดเพิ่มประมาณ 40,000 หน่วย ค่าทำบัตรก็ประมาณไม่มากกว่าเดิมแต่จะถูกกว่าเพราะมีการแบ่งเขต จะใช้จ่ายเพิ่มเฉพาะค่าทำหีบลงบัตรและค่าพาหนะเบี้ยเลี้ยงเจ้าหน้าที่ประมาณหน่วยละ 500 บาท รวมเป็นเงินที่ต้องเพิ่มในการนี้ประมาณ 20 ล้านบาทซึ่งผมเห็นว่าคุ้มและได้ผลเกินค่าที่จะทำให้ราษฎรทั่วทั้งประเทศสนใจในระบอบประชาธิปไตย

4

เสนอให้รัฐจ่ายค่าป่วยการให้ราษฎรที่ มาลงคะแนน

4.1 นอกจากนั้นผมคิดขึ้นเองว่าน่าจะทดลองทำเป็นประวัติการณ์ของโลกบ้างว่า ผู้มีสิทธิออกเสียงคนใดมาลงคะแนนก็จะได้รับค่าป่วยการจากรัฐบาลครั้งละ 10 บาท ผมคะเนว่าในจำนวนพลเมืองไทยร่วม 40 ล้านคนนั้นมีจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงประมาณ 20 ล้านคน รัฐก็ใช้เป็นค่าป่วยการของราษฎร 200 ล้านบาทซึ่งไม่น่าเสียดายเพราะเท่ากับคืนเงินที่เก็บภาษีอากรมาจากราษฎรคืนให้คนละ 10 บาทในวันเลือกตั้ง ถ้าหากเอาเงินที่รัฐบาลยึดได้จากผู้ทำลายประชาธิปไตยตั้งแต่สมัยตั้งเป็นต้นมาจนถึงถนอม ประกาศที่รัฐบาลควรยึดได้ก็ประมาณพันๆ ล้านบาท รัฐบาลเอาคืนราษฎรคราวละ 200 ล้านบาทต่อการเลือกตั้งครั้งหนึ่งในรอบ

4 ปีก็เป็นอันว่าในรอบ 100 ปีนี้มีการเลือกตั้ง 25 ครั้งก็มีเงินพอคืนให้ราษฎรได้โดยตรง ชนรุ่นปัจจุบันนี้ก็จะปลูกฝังนิสัยประชาธิปไตยได้มั่นคง แล้วถ่ายทอดให้ชนรุ่นใหม่อีก 100 ปีข้างหน้าโน้นให้พัฒนาต่อไปได้

การคืนเงินให้ราษฎรโดยตรงตามวิธีที่ผมเสนอมานี้เป็นประโยชน์กว่าที่รัฐบาลจะเอาเงินที่ยึดได้จากผู้ทุจริตไปใช้ในงบประมาณประจำของรัฐบาลซึ่งเรียกอย่างคนไหนว่า “เบี้ยหัวแตก” โดยกระทรวงนั้นกระทรวงนี้จะขอแบ่งเอาไป

4.2 ผมเห็นอีกว่าวิธีที่รัฐจ่ายค่าป่วยการให้ผู้มีสิทธิออกเสียงมาลงคะแนนนั้นยังจะช่วยป้องกันมิให้ผู้สมัครเริ่มโกงตั้งแต่ต้นโดยวิธีจ่ายค่าพาหนะเป็นสินน้ำใจให้ผู้มาลงคะแนน

(อ่านต่อฉบับหน้า)

บริษัท ไดนามิค กรุ๊ป โปรดักส์ จำกัด

149/16 ม.ราชพฤกษ์ธานี ถ.ประชาชื่น ต.ทุ่งสองห้อง อ.ดอนเมือง กรุงเทพฯ โทร. 5890855

จำหน่าย ผลิตภัณฑ์และ
เครื่องมือด้านการเกษตร

บริษัท พี.ยู.ซีฟฟลาย จำกัด

149/7 ม.ราชพฤกษ์ธานี ถ.ประชาชื่น ต.ทุ่งสองห้อง อ.ดอนเมือง กรุงเทพฯ โทร. 5912166

จำหน่ายและติดตั้งเครื่องมือการเกษตร
ระบบให้น้ำสปริงเกอร์ ฯลฯ

Ericsson communications covers the whole of Thailand

Ericsson communications covers the whole 377,866 kilometres
of the kingdom of Thailand to bridge the understanding between
the north and the south, the east and the west.

Throughout the 100 years history of Ericsson's presence
in Thailand, Ericsson is proud to be a part of
the communications foundation
of the country on all levels....

We are proud to be part of the unifying force
of the communications in Thailand.

ERICSSON THAI NETWORKS CO., LTD.
AND
ERICSSON TELEPHONE CORPORATION FAR EAST AB